

**Kūrybinė savaitė „KOMPETENCIJOMIS GRĮSTAS UGDYMAS“
2023 birželis**

1. Aktualios, naujausios medžiagos iš kvalifikacijos tobulinimo mokymų pristatymas.
(Neringa)
2. Rugsėjo mėn. Ilgalaikio plano parengimas.
(Rasa)
3. Dalyko(ų) vertinimo tvarkos atnaujinimas. Kompetencijų vertinimas.
(Rasa ir Irma)
4. Išnagrinėti dalyko pamokos pavyzdį, pateiktą NŠA .
(Inga)

1. Aktualios, naujausios medžiagos iš kvalifikacijos tobulinimo mokymų pristatymas.
(Neringa)

Medžiaga iš mokymų

Nacionalinės švietimo agentūros įgyvendinamo ESF projekto „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ (per. Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001) kvalifikacijos tobulinimo mokymai, skirti pasirengimui dirbti pagal atnaujintas pilietiškumo ugdymo bendrąsias programas.

Parengė: Neringa Miškinienė

KOMPETENCIJOMIS GRĮSTO UGDYMO LINK

Realių mokyklų pavyzdžiai

Atskiri šaltiniai (2021)

KAIP YRA	KUR LINK
Statiška pamoka (45 min.)	Lanksti pamoka: 45 min. + pamokų blokas – 60, 90 min. ir kt.
Atskiros disciplinos (fizika, chemija, biologija, gamta ir žmogus, istorija, geografija, etika ir kt.)	Holistinis ugdymas, tarpdalykinė integracija: integruotos programos, tarpdisciplininiai projektai, tyrinėjimu grįstas mokymasis, CLIL (integruoto dalyko ir kalbos mokymas) ir kt.
Formali integruojamų programų integracija	Realiai atskirų integruojamų programų integracija
Daug pavienių pamokų	2–3 atskiros akademinės disciplinos per dieną, „pasinėrimas“
Mokyklos tvarkaraštis	Bendras, suderintas kelių mokyklų / socialinių partnerių tvarkaraštis / veiklaraštis
Mokykla tarp sienų	Mokykla be sienų
Dieninė mokykla	Ilgoji mokykla
Vienoda programa, vadovėliai	Mokytojo pasirenkama ugdymo turinio dalis – iki 30 proc., darbas be vadovėlių; skaitmeninis turinys
Individuali metodinė medžiaga	Metodininkų ratas, bendrų pamokų kūrimas, bendradarbiaujančios klasės, programos su socialiniais partneriais, „Pamokos studija“ ir kt.
Diferencijavimas, mokymasis su visais	Individualizavimas, savarankiškas darbas

Pasak mokslininkų A. Mayer'io ir D. Rose'o, visų mokinių kognityvinė veikla skirtinga – mokinių įvairovė yra normalus reiškinys, mokymosi barjerus sukuria ne mokinių savybės, o mokymosi aplinka ir procesai, patiriamos mokymosi nesėkmės stabdo mokinio įsitraukimą į mokymosi veiklą, jo saviveiksmingumą ir pasitikėjimą savimi. Todėl ugdymo sistema grindžiama savotiškais „tinklais“:

- *emociniai tinklai* reguliuoja vaiko emocijas, suaktyvina hormonus, veikia atmintį, panardina į įdomią veiklą arba skatina trauktis nuo nesėkmingos, nemotyvuojančios veiklos, tad edukacinis atsakas yra tai, kad **vaikai turi būti keliami įdomūs, bet pasiekiami tikslai, su tam tikra intriga, aktualūs dabarties momentu;**
- *pažinimo tinklai* priima sensorinius signalus, juos atpažįsta ir interpretuoja, perkonstruoja atpažintus modelius, o edukacinis atsakas – **atsižvelgdami į vaikų įvairovę, turime pasiūlyti įvairių būdų informacijos analizavimui, svarbu, kad visi mokiniai turėtų bazinių žinių;**
- *strateguojantys tinklai* – aukščiausio lygio vykdomosios funkcijos, leidžiančios planuoti ugdymosi veiklą, konstruoti naujus modelius, pritaikyti žinias, svarbu, kad ugdymo procese būtų pakankamai laiko, kai **vaikams leidžiama patiems organizuoti žinių pritaikymą, modeliuoti, jungti, apjungti, išreikšti.**

Universalaus ugdymo dizaino principai

Mokinių
įvairovė yra
norma

Kiekvienas mokinys turi lygias teises į sėkmę

Sėkmės riba yra ties asmeninių galimybių maksimumu

Mokinių
įvairovė yra
numatoma

Mokytojas yra ugdymo proceso dizaineris ir konsultantas

Kiekvienas mokinys yra besimokantis ekspertas

Barjerai yra
mokymosi
aplinkoje

Lankstūs tikslai, procesas ir aplinka sukuria sąlygas visų sėkmingam mokymuisi

---

Mokymuisi barjerų nėra

Kompetencijų raidos aprašas, 2022 (2)

Bendrujų programų turiniu ugdomos šios kompetencijos:

- komunikavimo,
- kultūrinė,
- kūrybiškumo,
- pažinimo,
- pilietiškumo,
- skaitmeninė,
- socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Kompetencijomis grindžiama mokymo programa

Kompetencijomis grindžiamoje mokymo programoje pabrėžiami kompleksiniai mokymosi proceso rezultatai, t. y. žinios, įgūdžiai ir požiūriai, kuriais besimokantieji turi naudotis, o ne mokymasis, kurio pagrindą sudaro tradiciškai apibrėžto dalyko turinio išmanymas. Iš esmės tokia mokymo programa yra orientuota į besimokantįjį ir prisitaiko prie besikeičiančių mokinių, mokytojų ir visuomenės poreikių (IBE-UNESCO, 2013a, 12 psl.).

Nuostatos, svarbios mokytojui, ugdančiam kiekvieno mokinio kompetencijas

- Mokyklos bendruomenė ir socialinė aplinka **gali padėti stiprinti besimokančiųjų savivertę.**
- Mokytojas atsakingas už **kiekvieno mokinio** mokymąsi.
- **Būtina identifikuoti** kiekvieno besimokančiojo **stiprybes ir potencialą**, geras mokytojas geba mokyti visus.
- **Mokymo principai visiems vienodi**, specifinių technikų nedaug.
- Kiekvienas mokinsys **gali mokytis ir pasiekti jo galimybes atitinkantį rezultatą.**

Kokie aukštesnieji mąstymo gebėjimai užkoduoti kompetencijų raidos apraše? (1)

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Pranešimo analizė ir interpretavimas: analizuoja, interpretuoja ir **kritiškai vertina** įvairaus sudėtingumo lygio ir formato **pranešimus**.

KULTŪRINĖ KOMPETENCIJA

Kultūrinis sąmoningumas: **apmąsto ir kritiškai vertina** įvairias kultūros formas ir reiškinius, **išreiškia požiūrį, nuostatas ir vertybes**.

KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA

Tyrinėjimas: **identifikuoja problemas** ir **kūrybines galimybes, renka, sieja ir kritiškai vertina** kūrybai reikalingą **informaciją**; dalijasi žiniomis, idėjomis, patirtimi;

generavimas: **kelia idėjas, siūlo sprendimus**; pasirenka sau ir kitiems reikšmingas idėjas, **jas apsvarsto iš skirtingų perspektyvų**;

kūrimas: **etiškai veikia kurdamas savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti**; lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones; tobulina, pristato ir dalinasi kūrybos rezultatais;

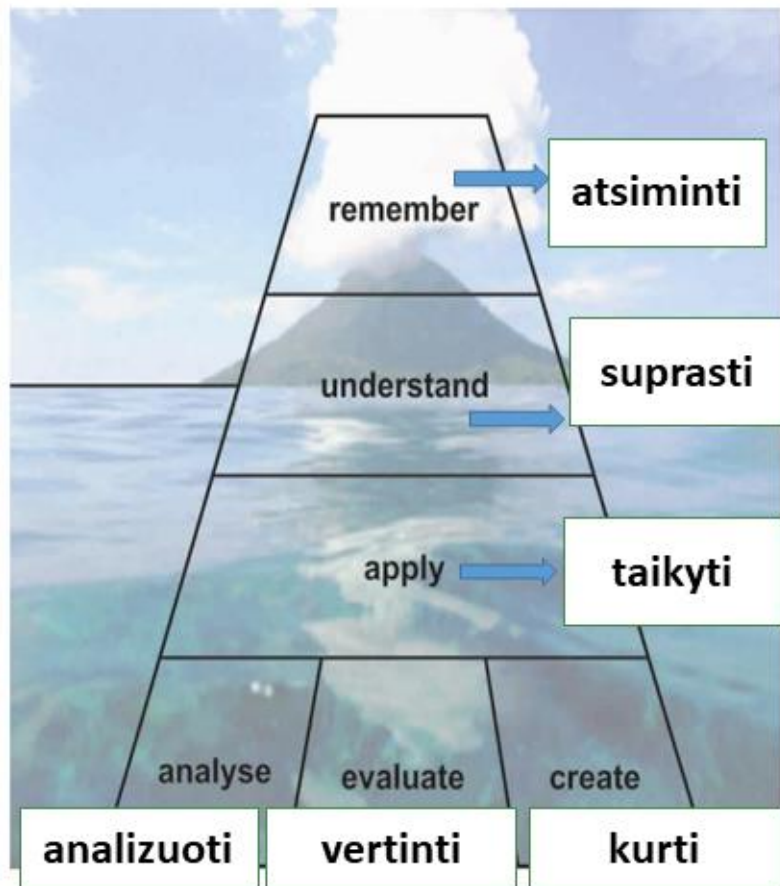
vertinimas ir refleksija: **vertina ir (ar) reflektuoja** produkto / sprendimo naujumą, vertingumą, kūrybos procesą.

Aukštesnieji mąstymo gebėjimai

Kokio tipo mąstymo turėtų mokiniai išmokti?

- **Kritinio mąstymo**, kai analizuoja ir vertina.
- **Kūrybinio mąstymo**, kai įsivaizduoja ir kuria.
- **Praktinio mąstymo / problemų sprendimo**, kai sprendžia problemas ir priima sprendimus.

Bloomo taksonomija (apversta aukštyn kojomis)¹

- Aukščiausio lygio mąstymo įgūdžiai (analizuoti / vertinti / kurti) slypi vandenyno dugno **gelmėse**.
- Žemiausio lygio įgūdžiai (atsiminti / suprasti) pasirodo šios vulkaninės salos **paviršiuje (seklumoje)**.

Naujos giliojo mokymosi pedagogikos priemonės

Naujos giliojo mokymosi pedagogikos priemonės

Bendradarbiavimas.

Kūrybingumas.

Kritinis mąstymas – gebėti vertinti informaciją ir argumentus, atpažinti dėsningumus ir sąsajas, kurti prasmingas žinias ir taikyti jas realiame pasaulyje.

Pilietiškumas – gebėjimas svarstyti klausimus remiantis giliu įvairių vertybių ir pasaulėžiūros supratimu, taip pat nuoširdus susidomėjimas sudėtingų praktinių problemų sprendimu.

Charakteris – tokios savybės kaip ištvermė, atkaklumas ir atsparumas, taip pat gebėjimas mokymąsi paversti neatsiejama gyvenimo dalimi.

Komunikacija.

Šaltinis: Aukštesnio pažangumo lygio didaktika –
tarpdisciplininių temų integravimas ir dalykų
nuoseklumas, Jane English ir Jane Doughty 2022 m.
spalio 14 d.

Ugdymo proceso kokybė didele dalimi priklauso nuo kokybiško edukacinių veiklų planavimo, todėl svarbu jas planuojant pasitelkti integracinius ryšius, įvairius šaltinius, netradicines aplinkas įgalinti mokinius įvairiapusiam ir motyvuojančiam mokymuisi. MR 2022. <https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/atnaujintos-bendrosios-programos>

ILGALAIKIO PLANO VARIANTAS

9 ir I gimnazijos klasė, pilietiškumo pagrindų ilgalaikis planas			
Mokymosi turinio sritis	Tema	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos
20.1. Demokratijos raida ir „pilietiškumo evoliucija“.	<p>1) 20.1.1. Demokratijos raida. Aptariami svarbiausi demokratijos sampratos raidos etapai, nagrinėjami tiesioginės ir atstovaujamosios demokratijos pavyzdžiai šiuolaikinėje visuomenėje.</p> <p>20.1.2. Demokratijos principai ir vertybės. Išvardijami pagrindiniai demokratijos principai ir vertybės, diskutuojama apie jų reikšmę kuriant demokratiškus santykius šeimoje, mokykloje, visuomenėje.</p>	1-2	<p>Rašytinių šaltinių ir medijų analizė. Istorinių ir dabartinių tiesioginės ir atstovaujamosios demokratijos pavyzdžių ir jų raiškos formų pasaulyje ir Lietuvoje analizė ir palyginimas. Modernios atstovaujamosios demokratijos modelio atskleidimas. Demokratijos progreso suvokimas.</p> <p>Mokiniai nagrinėja demokratinių principų pavyzdžius, nusako pagrindines demokratijos vertybes, demokratinio bendrabūvio priemones ir jų svarbą bendram sugyvenimui. Analizuoja ir vertina savo ir kitų asmeninę atsakomybę skleidžiant svarbiausias demokratines vertybes šeimoje, mokykloje, visuomenėje.</p>

Pavyzdys

Pavyzdys, ...

Mokymo(si) turinio sritis	Tema / <u>potemės</u>	Val. sk.	Siekiami mokinių pasiekimai	Ugdomos kompetencijos, siekiami kompetencijų ugdymo(si) pasiekimai	Integracija, aktualus turinys (70 ir 30 proc.), galimos veiklos
Nurodoma mokymosi turinio sritis	Nurodomos temos / <u>potemės</u> , kurios bus nagrinėjamos siekiant mokinių pasiekimų, ugdant / ugdantis kompetencijas	Nurodomas preliaminarus valandų skaičius.	Nurodomi mokinių pasiekimai, kurių bus siekiama nagrinėjant mokomąją medžiagą, dalyvaujant veiklose.	Įvardijamos ugdomos kompetencijos, jų elementai, galimos jų ugdymo / ugdymosi veiklos, pasiekimai. Šaltiniai: Kompetencijų raidos aprašas	Planuojama vidinė, tarpdalykinė integracija. Aktualaus turinys (70 ir 30 proc.) Projektines veiklas Veiklos susijusios mokyklos planais.

Mokinių pasiekimai

Kompetencijų ugdymas

Pastabos dėl 70 ir 30 procentų

Sąsajos su mokyklos veiklos planavimo dokumentais,

...

2. Rugsėjo mėn. Ilgalaikio plano parengimas. (Rasa Preikšienė)

Patvirtinta
Gimnazijos direktoriaus
..... įsakymu Nr. ....

**ILGALAIKIS TEMINIS GEOGRAFIJOS PLANAS.
1 (9) GIMNAZIJOS KLASĖ
20XX/20XX-- M.M.**

Parengė geografijos mokytoja metodininkė
Rasa Preikšienė

Aprobuota socialinių mokslų mokytojų metodinėje
grupėje
20XX 08 31 Protokolo Nr. 1

Kaunas

1. Bendroji informacija.

geografija 9 (I gimnazijos) klasei, 72 pamokos, 2 pamokos per savaitę.

2. Tikslas.

Plėtoti mokinių geografinį pasaulėvaizdį, skatinti domėtis savo ir kitų šalių gamtos bei visuomenės įvairove, plėsti geografijos žinias ir supratimą, padėti ugdytis socialinę kompetenciją

3. Uždaviniai.

Siekdami geografijos dalyko tikslo, mokiniai:

- mokosi orientuotis gamtinėje ir visuomeninėje aplinkoje, naudoja kartografijos kūrinius kaip patikimus informacinius šaltinius;
- renka ir analizuoja įvairiuose informaciniuose šaltiniuose pateikiamą informaciją, kritiškai ją vertina;
- domisi Lietuvos, kitų šalių gamtos ir visuomenės įvairove;
- įvairia geografine veikla aktyviai tiria savo ir kitų kraštų gamtinę ir visuomeninę aplinką, susipažįsta su ja;
- tobulina kalbos kultūrą.

4. Integraciniai ryšiai.

Kalbant apie Lietuvos teritorijos kaitą ir politinį žemėlapi – istorija, nagrinėjant Lietuvos dirvožemius, augaliją ir gyvūniją - biologija, aiškinant Lietuvos geologinę raidą ir naudingąsias iškasenas - chemija, analizuojant žemėlapius – matematika, informatika.

Integruojamos programos –etninės kultūros, alkoholio ir tabako vartojimo prevencijos, lietuvių kalbos ir kultūrinio raštingumo ugdymo.

5. Ištekliai.

R. Šalna, E. Baileišis, R. Baubinas, V. Daugirdas. Žemė. Geografijos vadovėlis 9 klasei, I – II daly. „Briedis“, 2013.

Žemė. Geografijos atlasas 9 klasei. „Briedis“.

Žemė. Geografijos užduočių sąsiuvinis 9 klasei, I – II daly. „Briedis“, 2013.

Apie Lietuvos žemę. Šviesa, 1992.

Taip pat naudojami sieniniai žemėlapiai, mokomosios kompiuterinės – internetinės priemonės: <http://gismokykla.maps.arcgis.com>, skaitmeninė mokymo priemonė „Ugdymo sodas“, Lietuvos naudingųjų iškasenų kolekcija.

6. Ilgalaikio plano aprūpinimas.

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bei švietimo ir mokslo ministro 2008 : Metodinės rekomendacijos bendrų

7. Mokymo(si) turinys

Žr. lentelę 2 psl.

Eil. Nr.	Pamokos tema	Mėnuo/savaitė	Ugdomi gebėjimai	Vertinimas/ KD temos	Pastabos
1.	Įvadinė pamoka: dalyko turinys, vertinimo kriterijai, darbo metodai.	09 1 sav.			Instruktažo pasirašymas.
2.	Diagnostinis testas	09 1 sav.		Diagnostinis testas	
3.	Diagnostinio testo analizė	09 2 sav.			
4.	Lietuvos valstybė Lietuvos teritorija ir gyventojai praityje	09 2 sav.	2.2. Analizuojant ir lyginant žemėlapius, vertina Lietuvos geografinį pažinimą Europos ir pasaulio raidos kontekste.	Formuojamasis vertinimas	
5.	Ižymiausi Lietuvos geografi ir keliautojai	09 3 sav.	2.2.1. Paaiškina Lietuvos geografijos pažinimo raidą pasaulio istorinių įvykių kontekste. Nurodo pasaulyje garsius Lietuvos tyrinėtojus ir keliautojus, dariusius įtaką geografijos mokslo raidai.		
6.	Orientavimasis ir kartografija Kartografija ir žemėlapių sudarymas. Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje. Žemėlapių klasifikavimas.	09 3 sav.	1.2. Naudojantis įvairaus turinio ir mastelio žemėlapiais, orientuojasi visose trijose geografinėse erdvėse. 2.1.1. Nurodo projekcijas, pagal kurias kuriami žemėlapiai.	KD „Orientavimasis“ Formuojamasis Kaupiamasis vertinimas	tinklalapis http://gismokykla.maps.arcgis.com užduotys https://www.google.lt/maps/ aplinkoje
7.	Svarbiausi žemėlapių elementai. Sutartiniai ženklai.	09 4 sav.	2.1.2. Nurodo pagrindinius žemėlapių elementus (kartografinį vaizdą, matematinį pagrindą, sutartinius ženklus).		
8.	Mastelis. Atstumų matavimas.	09 4 sav.	2.1.2. Nurodo pagrindinius žemėlapių elementus (kartografinį vaizdą, matematinį pagrindą, sutartinius ženklus).		

**Senas
variantas**

ILGALAIKIS PLANAS

2023-2024 m. m.

Dalykas GEOGRAFIJA

Klasė I (9)

Pamokų skaičius per mokslo metus: 74 (2 pamokos per savaitę)

⊕ Privalomas turinys: 52 val. (70%), rekomenduojamas turinys: 22 val. (30%)

Eil. Nr.	Pamokos tema	Mėnuo/ Savaitė/val	Pasiekimai, kodai IT iš programos	Ugdomos kompetencijos	KD temos Pastabos
1. 2. 3. 4. 5. 6.	<i>Įvadas. Supažindinimas su 9 kl. kurso programa. Diagnostinis testas. Darbo su žemėlapiais gilinimas. (vaizdiniai žemėlapių elementai, GIS) Darbo su žemėlapiais gilinimas. (matematiniai žemėlapių elementai, GPS) Praktinis darbas mokyklos kieme „Vietovės plano sudarymas“. Praktinio darbo aptarimas. Geografinio tyrimo pasirinkimas.</i>	09 1 sav. 09 1 sav. 09 2 sav. 09 2 sav. 09 3 sav. 09 3 sav.	A1.3 A1.3 A2.3 D1.3	Komunikavimo Pažinimo Skaitmeninė Kūrybiškumo	Esant blogam orui praktinis darbas kabinete. Kaupiamasis vertinimas.
6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	I. Pasaulio politinis žemėlapis. Valstybių ekonominė galia. Kokia yra valstybių įvairovė? Kodėl jos keičiasi? Kokia yra valstybių įvairovė? Kodėl jos keičiasi? Kokia yra valstybių ekonominės ir socialinės gerovės įvairovė? Maisto išteklių trūkumas: kaip išspręsti šį iššūkį? Ekonominė ir socialinė įvairovė Europos Sąjungoje: kokie jos atspindžiai? Apibendrinimas ir įsivertinimas. Tyrimo pristatymas. KD Pasaulio politinis žemėlapis. Valstybių ekonominė galia.	09 3 sav. 09 4 sav. 09 4 sav. 10 1 sav. 10 1 sav. 10 2 sav. 10 2 sav.	A1.3 C1.3 C2.3 A1.3 C1.3 C2.3 B2.3 C3.3 B3.3 C1.3 C3.3 D4.3	Pažinimo Pilietiškumo Kultūrinė Skaitmeninė Komunikavimo	KD Pasaulio politinis žemėlapis. Valstybių ekonominė galia.

Ištekliai:

Geografijos vadovėlis 9–10 klasei, 1 dalis (serija „Horizontai“). Kaunas: „Šviesa“, 2023.

Geografijos atlasas

Geografijos užduočių sąsiuvinis

Geografijos metodinės rekomendacijos mokytojui

Skaitmeninis turinys „[Eduka klasėje](#)“, [eTest.lt](#) ir kt.

Mokymo metodai (iš dalyko programos):

Darbas su žemėlapiais, informacijos šaltiniais, geografiniai tyrimai, praktiniai darbai.

Savarankiški, grupiniai darbai.

Vertinimas

Kaupiamasis, formuojamasis, apibendrinamasis vertinimas.

Mokytojo parašas

Kuriant ilgalaikį planą naudoti šaltiniai:

Pamokų skaičius per mokslo metus: 74 (2 pamokos per savaitę)

- privalomas turinys: 52 val. (70%)
- rekomenduojamas turinys: 22 val. (30%)

<https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/31?res=1>

Eil. Nr.	Etapo (ciklo) pavadinimas	Val. sk.	Mokinių pasiekimai	Integracija. Kompetencijos	Ugdymo(-si) metodai. Vertinimas	Pastabos
1.	Įvadas. Supažindinimas su 9 klasės kurso programa.	1 (30%)	Susipažįsta su geografijos 9 klasės programa, darbo metodų įvairove, atsiskaitymo būdais ir vertinimo sistema.	Komunikavimo kompetencija		
2.	Kartojimas.	2 (30%)	Tikslingai naudoja GIS ir GPS technologijas, kartografinius šaltinius savarankiškam orientavimuisi nepažįstamoje aplinkoje ir vietovėje. Geba įtraukti geografinius faktus ir objektus į erdvinės sistemas ir nustatyti tarp jų egzistuojančius erdvinius ryšius.	Matematika, IT	Darbas su atlasais. Kartojimo užduočių atsiskaitomasis darbas/diagnostinis testas	
	Pasaulio politinis žemėlapis ir išsivystymo skirtumai.	8 (70%)	Lygina pasaulio šalis ir regionus pagal jų panašumus ir skirtumus, pateikia išvadas. Identifikuoja ir vertina priežastis, dėl kurių keičiasi regionai, vietovės siejant tai su žmogaus ir aplinkos kintančių santykių pobūdžiu. Analizuoja, lygina ir vertina įvairaus erdvinio lygmens gamtinius, politinius, ekonominius, kultūrinius regionus, identifikuoja juose kylančias problemas ir teikia jų sprendimo būdus. Remiantis įvairia informacija, modeliuoja regionų kaitą ir reikšmingumą žmonėms. Nagrinėja Europos Sąjungos šalių ekonominės ir socialinės pažangos skirtumus, aiškinasi regioninės politikos priemones, kuriomis siekiama skatinti ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir gerinti gyvenimo kokybę, naudojantis strateginėmis investicijomis.	Pažinimo, pilietiško, komunikavimo, emocinė-socialinė kompetencijos. Lietuvių k., istorija, pilietiškas, ekonomika, technologijos	Darbas su žemėlapiais, informacijos šaltiniais. Kaupiamasis, formuojamasis vertinimas. Savarankiškas darbas. Kontrolinis darbas	

<https://docs.google.com/document/d/1C-1s3wyoOxhaC6sKwyhIDIZOB2PNCNXm/edit>

Ciklo Nr., pavadinimas, ciklo pamokų skaičius	Ugdomos kompetencijos (glaustai paaiškintos)	Ciklo temos (potemės)	Temai skirtas valandų skaičius	Mokinių pasiekimai pagal bendrąsias ugdymo programas	Vertinimo kriterijai / rezultatai
Mokymo(si) strategija „Darnus vystymasis: kodėl svarbu rūpintis ir ateities kartomis?“		-	2	Paaiškina, kaip geografija, remdamasi mokslų tyrimais, aiškina ir sprendžia Lietuvos bei pasaulio erdvinio teritorinio konteksto problemas (A3.3).	Pristato būdus ir priemones, kuriomis tarptautinė bendruomenė skatina darnų vystymąsi.
I. Pasaulio politinis žemėlapis. Valstybių ekonominė galia	Pažinimo, komunikavimo, skaitmeninė (+ kitos kompetencijos). Mokiniai įgis įvairių geografijos žinių ir supratimą, atskleisdami geografijos mokslo svarbą, erdvines struktūras ir mąstymą, atlikdami užduotis komunikuos tarpusavyje. Naudosis GIS technologijomis.	Ciklo įvadas: „Pasaulio politinis žemėlapis. Valstybių ekonominė galia: kodėl verta to mokytis?“	1	Nustato šaltinio tipą (pirminis, antrinis ar tretinis), keliais bruožais nurodo šaltinių reikšmę. Nusako tyrimo gaunamos informacijos tikslumą ir patikimumą (D2.3).	Analizuoja pateiktus šaltinius. Daro išvadas.
		Tyrimo „Kodėl kartais keičiasi pasaulio politinis žemėlapis?“ įžanga	1	Patariamai planuoja tyrimą, siekdamas išspręsti žinomą problemą, išnagrinėti temą. Kruopščiai išsiaiškina, kas yra žinoma apie tiriamą problemą ar temą, kelia probleminius klausimus arba hipotezes, aiškiai išdėsto atsakymą, išskleidantį neaiškumus ir prieštaravimus (D1.3).	Atlieka tiriamąjį darbą (apie politinio žemėlapio kaitą). Analizuoja tyrimo rezultatus. Daro tyrimo išvadas. Pristato tyrimo rezultatus.
		1. Kokia yra valstybių įvairovė? Kodėl jos keičiasi?	2	Įtraukia geografinius faktus ir objektus į įprastas erdvines sistemas ir nustato tarp jų egzistuojančius erdvinius ryšius (A1.3). Nustato objektų gamtinę ir ekonominę geografinę padėtį, analizuoja jos ypatumus (A2.3).	Nagrinėja pasaulio politinį žemėlapi. Grupuoja valstybes pagal geografinę padėtį, teritorijos plotą, teritorijos sudėtį, valdymo formą. Lygina ir vertina Lietuvos ir kitų šalių geografinę padėtį.
		2. Kokia yra valstybių ekonominės	1	Analizuoja, lygina ir vertina Lietuvoje ir pasaulyje vykstančius gyventojų, kultūros, ekonomikos esminius ir (arba) svarbiausius	Apibūdina valstybių ekonominę galią ir gerovės lygį atspindinčius rodiklius. Lygina

3. Dalyko(ų) vertinimo tvarkos atnaujinimas.
Kompetencijų vertinimas.
(Rasa Praniulienė ir Irma)

VDU „RASOS“ GIMNAZIJA 2023-24 M.M.

MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO ISTORIJOS PAMOKOSE APRAŠAS

Vertinimas yra esminė mokymosi proceso dalis. Mokinių istorijos mokymosi rezultatų vertinimas leidžia mokiniui tobulėti, tapti savarankiškam, atsakingam už mokymosi rezultatus, ugdyti jo pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą įsivertinti savo veiklą, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas.

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose pasiekimų lygiai siejami **su pažymiu**: slenkstinis lygis – **4 balai**,

patenkinamas lygis – **5–6 balai**, pagrindinis lygis – **7–8 balai**, aukštesnysis lygis – **9–10 balų**. Mokinių istorijos pasiekimai vertinami keturiose pasiekimų srityse: istorinės raidos supratimas, orientavimasis istoriniame laike ir erdvėje, istorijos tyrimas ir interpretavimas, istorinio pasakojimo kūrimas ir raiška. Lygių požymiai – kokybiniai, jais siekiama ne tik vertinti mokinių pasiekimus lygiais (vertinti balais), bet ir tikimasi, kad šie kriterijai padės įvertinti kiekvieno mokinio gebėjimus ir planuoti, kaip juos ugdyti siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Istorijos pamokos organizuojamos orientuojant į kompetencijomis grįstą ugdymą - pažinimo, socialinė ir emocinė, pilietiškumo, kūrybiškumo, skaitmeninė, kultūrinė, ir komunikavimo.

- Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.
- Komunikavimo kompetencija -tai gebėjimas kurti, perduoti ir suprasti žinias - faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas.
- Pilietiškumo kompetencija - tai grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kurti demokratišką visuomenę.
- Kultūrinė kompetencija – tai kultūrinės savimonės ugdymas, grįstas žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu.
- Kūrybiškumo kompetencija – tai gebėjimas tyrinėti, generuoti, kurti, vertinti asmeniškai ir kitiems reikšmingas kūrybines idėjas, produktus, problemų sprendimus.
- Skaitmeninė kompetencija – tai gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiška kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu.
- Socialinė emocinė kompetencija - tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

Vertinimą sudaro **diagnostinis, formuojamasis ir apibendrinamasis** vertinimo tipai.

1. Formuojamasis vertinimas – tai nuolatinis mokinio vertinimas stebint jo individualų, grupinį darbą įvairiose situacijose, namų darbus, individualiai aptariant jo mokymosi sėkmingumą, daromą pažangą.

2. Kaupiamasis pažymys stiprina mokymosi motyvaciją - socialines – pilietines, pažinimo, komunikavimo, kultūrinės ir skaitmenines kompetencijas. Vertinamos ne tik istorijos žinios ir supratimas, bet ir mokinių gebėjimas spręsti problemas, komunikuoti, mokėjimas mokytis. Rašomas pusmečio pabaigoje susumavus ir apskaičiavus matematinį vidurkį iš per laikotarpį sukauptų įvertinimų, surašytų kaupiamojo vertinimo lape.

Kaupiamąjį pažymį sudaro: **savarankiškas darbas** su įvairiais šaltiniais (vadovėliais, žemėlapiais, duomenų bazėmis ir pan.). Savarankiški darbai rašomi 3 kartus per pusmetį. **Apklauso raštu ar žodžiu**: šaltinių, iliustracijų nagrinėjimo, testų užduotys. Kaupiamieji taškai rašomi kaupiamojo vertinimo lape už apklauso raštu ir žodžiu, darbą grupėse, kūrybinius darbus, dalyvavimą konkursuose.

Rašomas vienas kaupiamasis pažymys pusmečio pabaigoje, susumavus sukauptus įvertinimus.

3. Diagnostinis vertinimas - vertinimas, kuriuo naudojama siekiant išsiaiškinti mokinio pasiekimus ir parodytą pažangą baigus dalyko programos temą, skyrių. Diagnostinis vertinimas remiasi kontrolinių darbų, apklauso žodžiu, sukauptos informacijos apie mokinio mokymosi pasiekimus ir pažangą rezultatais.

4. Apibendrinamasis vertinimas taikomas baigus programą. Jo rezultatai formaliai patvirtina mokinio pasiekimus ugdymo programos pabaigoje (metiniai pažymiai).

5. Kontrolinis darbas rašomas vienas per mėnesį, trunka nuo 30 iki 90 min., gimnazistams gražinamas po savaitės.

Kontroliniai darbai rašomi:

- I - II gimnazijos klasėse per pusmetį 3 kontroliniai darbai.
- III – IV gimnazijos klasėse per pusmetį 5 kontroliniai darbai. III – IV klasėje taikomas kriterinis vertinimas. Kontrolinio darbo užduotis tikrina ir vertina šiuos mokinių gebėjimus:

a) žinias ir supratimą, t.y. svarbiausių Lietuvos ir pasaulio istorinės raidos faktų, reiškinių, procesų žinojimą ir supratimą, istorinių asmenybių vaidmens žmonijos istorijoje suvokimą, priežasčių ir pasekmių, įvykių reikšmingumo bei jų raidos, skirtingų požiūrių supratimą. Žinios dažniausiai tikrinamos testu.

b) žinių taikymą, gebėjimą tyrinėti ir vertinti, t. y. gebėjimą tinkamai vartoti sąvokas, nagrinėti ir lyginti istorinius šaltinius ir istorikų tekstus, juos kritiškai vertinti ir interpretuoti, daryti išvadas ir jas pagrįsti, gebėjimą taikyti istorijos žinias aiškinant šaltinių turinį ir kontekstą, nustatant ir aiškinant požiūrius bei interpretacijas, gebėjimą žemėlapyje lokalizuodami įvykius ir reiškinius, aiškinti jų eigą, vienokius ar kitokius rezultatus lėmusius veiksnius. Pateikiamos darbo su istoriniais šaltiniais užduotys. Prie kiekvienos užduoties turi būti parašytas vertinimas.

6. Jei mokinys neatvyko į kontrolinį darbą be pateisinamos priežasties (gydytojo pažyma ar direktoriaus įsakymas), žinios vertinamos nepatenkinamai. Turint pateisinamą priežastį, mokinys privalo po ligos atsiskaityti per 1-2 savaites, parašyti kontrolinį darbą.

7. Kūrybinis darbas vertinamas pažymiu. Kūrybiniai darbai kuriami 1 kartą per mokslo metus.

8. Dalyvavimas miesto, respublikos, tarptautiniuose konkursuose, olimpiadose, projektuose vertinama pažymiais.

9. Jeigu gimnazistas per pusmetį praleidžia **50 proc.** istorijos pamokų, įskaitant ir dėl ligos pateisintas gydytojo, jis turi išlaikyti to dalyko įskaitą Gautas įskaitos pažymys yra apibendrinamasis, jis tampa pusmečio įvertinimu.

Bendrujų kompetencijų vertinimas

Irma Staniulienė

Ar kompetencijos turės būti vertinamos ir įvardinamos semestro pabaigoje ar tai tiesiog sudedamoji pamokų dalis?

- Įprastai semestro pabaigoje vertinami mokinio dalykų apibendrinamieji pasiekimai, tad jei juose buvo ugdomos kompetencijos, vertinime gali atspindėti ir tame semestre ugdomų dalyke kompetencijų pasiekimų rezultatai, kaip dalis viso rezultato.
- Tačiau mokyklos gali organizuoti ir apibendrintą vertinimą mokinio kompetencijų atskirai, organizuodamos bendras/integruotas mokytojų veiklas (pvz. vieną kartą metuose), nes ta pati kompetencija bus ugdoma skirtinguose dalykuose (pvz. gali būti vykdoma projektine veikla, kurios metu mokiniai pristato savo darbus arba aptariami mokinių sukaupti darbai aplanke).
- Išoriniu nacionaliniu apibendrinamuoju vertinimu šiuo metu neplanuojama vertinti mokinio kompetencijų. Vienas iš tolimesnės perspektyvos atvejų gali būti brandos darbo vertinimas, apimantis ir kompetencijų vertinimą.

Kiek dažnai ir kokiais metodais turėtų būti vertinamos kompetencijos?

- Tai paliekama spręsti pačiai mokyklai. Gali būti ir sudedamoji pamokos ar pamokų ciklo dalis, jei pamokoje buvo ugdomos kompetencijos, gali būti ir mokslo metų pabaigoje mokyklos bendras mokytojų vertinimas. Svarbu, kad mokinio vertinamos kompetencijos nebūtų skirtingai interpretuojamos skirtingų mokytojų, todėl labai svarbus bendras mokyklos mokytojų susitarimas.

Kur turėtų atsispindėti kompetencijų vertinimas?

- Kompetencijų vertinimas turėtų atsispindėti mokinio apibendrinamajame vertinime, kaip dalis mokinio rezultatų, mokantis pagal BP. Priklausomai nuo mokyklos pasirinkimo tai gali būti sudedamoji dalykų vertinimo dalis ar išskirta į atskirą mokinių vertinimo sritį.

Kokios būtų rekomendacijos dėl kompetencijų vertinimo įvairių dalykų pamokose?

- Galimi keli skirtingi būdai: vertinti kartu su dalyko turiniu (per atliekamą veiksmą) arba galima kaupti mokinio darbų aplanką. Tačiau atkreiptinas dėmesys, jog ugdant skirtinguose dalykuose tą pačią kompetenciją, vertinime reiktų siekti apibendrinti mokinio veiklos rezultatus.

Ar planuojama paruošti ir pateikti pavyzdines kompetencijų vertinimo lenteles?

- Kompetencijų vertinimui galima naudoti parengtus kompetencijų aprašus (sandai, raiška).

4. Išnagrinėti dalyko pamokos pavyzdį, pateiktą NŠA.
(Inga)

Šeimos biudžeto planavimas

Pasiekimų sritis	Finansai ir darbas su Excel.
Klasė	10 klasė
Tema	Šeimos biudžeto planavimas ir procentų skaičiavimas norint susitaupyti norimą sumą poreikio įgyvendinimui.
Integruojami dalykai, pasiekimai	Tai integruota ekonomikos, informatikos ir informacinių technologijų pamoka. Integruojama matematika
Kompetencijos	Skaitmeninė – informacijos paieška, darbas su Excel skaičiuokle Pažinimo – kas yra biudžetas, kaip jis skaičiuojamas ir kaip taikomi procentai. Kūrybiškumo – kaip taupyti, sugebant kartu turiningai praleisti laisvalaikį. Komunikavimo – atlikę darbų pristatymai, pasidalinimas idėjomis, diskusijos.
Tikslas	Susipažinti su taupymu bei biudžeto sudarymu bei mokyti pritaikyti procentų skaičiavimą.
Užduotys	1. Susiskirstius grupėmis padiskutuoti, kas yra biudžetas, ir pabandyti jį sudaryti bei koreguoti. 2. Excel programoje pritaikyti procentų skaičiavimą. 3. Paskaičiuoti, kaip taupysite pinigų norimam dalykui įsigyti.
Planuojamas rezultatas	Gebsite įvardinti pagrindines biudžeto dalis ir procentais įvertinti savo išlaidas. Gebsite taikyti sumos, procentų skaičiavimo formules. Pagalinsite atlikto darbo pristatymo įgūdžius.
Specifinės priemonės / programinė įranga	1. Interneto ryšys. 2. Excel skaičiuoklė 3. Literatūra ir kiti išteklių: 3.1. Vadovėlis "Pasaulis kompiuteriu" II-ra dalis 50 tema. 3.2. https://finansu.com/paprastosios-ir-sudetines-palukanos-skaiciuojamos/
Mokymosi metodai	1. Problemomis mokymasis taikant individualių ir grupių darbą. 2. Mokiniai bendradarbiauja tarpusavyje ir konsultuojasi su mokytoju.
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	Jei mokiniai dirbo pagal scenarijų, tai pagal pateiktą vertinimo lentelę gali įsivertinti, kaip atliko užduotį. Vertinimas: Slenkstinis – su mokytojo pagalba atlieka scenarijuje numatytus kelis žingsnius. Patenkinamas – savarankiškai atlieka scenarijuje numatytus 4-is žingsnius. Pagrindinis – savarankiškai atlieka scenarijuje numatytus 7-is žingsnius. Aukštesnis – savarankiškai atlieka scenarijuje numatytus visus žingsnius ir atsaiko į papildomą klausimą. Mokiniai įsivertina, kas buvo sunkiausia, lengviausia, įdomiausia, ką sužinojo naujo. Vertinimas - kaupiamasis vertinimas.
Zinios prieš	Gebti skaičiuoti procentus ir absoliučius koordinates, internete susirasti reikiama informacija, ją parsisiųsti, išsaugoti. Žinoti, kaip sudaroma ir papildoma lentelė, atliekami sumos veiksmi. Mokėti sudaryti diagramas.
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	Spec. poreikių mokiniams pagal jų gebėjimus pritaikoma išskaidytas pamokos scenarijus, jei geba rasti informaciją internete ieško, jei ne - ją paduoda mokytojas. Užduotys, kurias tam tikrų spec. poreikių mokiniai gali atlikti patys, jie ir atlieka savarankiškai, kitais atvejais užduotys atliekamos su mokytojo pagalba.
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	Patys atlikite visas scenarijuje numatytas užduotis. Scenarijų adaptuokite skirtingų gebėjimų mokiniams. Jei mokiniai dirbo pagal scenarijų, parengkite tikslų įvertinimą pagal pateiktą užduotį, tai padės įvertinti mokinių pasiekimų lygius. Jei aukštesniųjų gebėjimų mokiniai atliko užduotį greitai, turėkite papildomų užduočių. Per pamoką mokiniai dirbo savarankiškai, mokytojas yra pagalbininkas ir konsultantas.

1 ETAPAS ⌚ 2-3 minučių

- Mokytojas paskelbia pamokos temą, suskirsto ar leidžia patiems pasiskirstyti į grupes mokslivius ir pateikia lentelę (1 pav.):

Šeimos biudžetas				
Pajamos	Suma	Išlaidos	Skirti pinigai	Procentai
Gauta suma		Maistui		
		Rūbams		
		Busto išlaidymui (šildymas, vanduo ir t.t.)		
		Transportui		
		Pramogos		
		Draudimas		
		Taupymas		
		Mokslas		
Viso		Viso		

1 pav. Šeimos biudžeto skaičiavimo lentelė

2 ETAPAS ⌚ 13-15 minučių

- Suformuoti skaičiavimo lentelę, pagal pateiktą pvz. kiekvienam moksleiviui.
- Susiburia grupė prie vieno ar dviejų kompiuterių ir bendrai užpildo lentelę.
- Kiti nariai persirašo duomenis į savo lentelę.
- Apskaičiuoti procentus naudojant formules.

3 ETAPAS ⌚ 8-10 minučių

- Mokytojas pakomentuoja visų komandų surašytus duomenis.
- Pateikia Statistikos departamento duomenų lentelę (2 pav.):

2021m		
	Vidutinės vartojimo išlaidos	Struktūra, proc.
Visos vartojimo išlaidos	438,5	100,0
Maistas ir nealkoholiniai gėrimai	131,5	30,0
Alkoholiniai gėrimai, tabakas	12,7	2,9
Apranga ir avalynė	26,6	6,1
Būstas, vanduo, elektra, dujos ir kitas kuras	67,1	15,3
Būsto apstatymo, namų ūkio įranga ir kasdieninė namų priežiūra	25,3	5,8
Sveikata	29,1	6,6
Transportas	52,4	12,0
Ryšiai	19,8	4,5
Poilsis ir kultūra	21,4	4,9
Švietimas	3,8	0,9
Restoranai ir viešbučiai	25,3	5,8
Įvairios prekės ir paslaugos	23,6	5,4

2 pav. Statistikos departamento duomenų lentelė.

4 ETAPAS ⌚ 11-12 minučių

- Moksleiviai pasitikslina pinigų paskirstymą.

- Moksleivių biudžetui staigus smūgis iš šalies (vėjas nuplėšę stogą, reikia 10000€ remontui, apliejate kaimynų butus 20000€ ir t.t., kiekviena grupė išsitraukia savo nuotyki)
- Moksleiviai koreguoja biudžetą ir pildo pakoreguoto biudžeto lentelę (žr. 3 pav.).

Šeimos biudžetas pakoreguotas				
Pajamos	Suma	Išlaidos	Skirti pinigai	Procentai
Gauta suma		Maistui		
		Rūbams		
		Busto išlaidymui (šildymas, vanduo ir t.t.)		
		Transportui		
		Pramogos		
		Draudimas		
		Taupymas		
		Mokslas		
Viso		Viso		100%

3 pav. Pakoreguoto šeimos biudžeto lentelė

- Pavaizduoti skritulinėje diagramoje.
- Santaupų skaičiavimas (papildoma užduotis) (žr. 4 pav.).

Nauja sutaugių suma		200
Gaunami pinigai*	Suma po 6 mėn	Procentai
	Taupoma suma kiekvieną savaitę	Per kiek savaičių galėte nusipirkti jei visus pinigus atsidėtumėte tik taupyti
10	240	83,33%
20	480	41,67%
30	720	27,78%
40	960	20,83%
50	1200	16,67%

Kiek procentų reikia atidėti nuo gaunamos sumos, kad po 6-šių mėnesių galėtumėte nusipirkti norimą produktą

* pinigų gaunate vieną kartą į savaitę, laikysime kad mėnesį sudaro 6-ris savaitės

4 pav. Santaupų skaičiavimas.

5. ETAPAS ⌚ 5 - 11 minučių

- Pakomentuoja savo naują biudžetą.
- Akcentuoti, kad labai svarbu turėti santaupų ir apsidrausti draudimu.
- Darbą išsaugoti ir įkelti į classroom.

Vertinimas pateiktas lentelėje:

Rugpjūčio mėn.

1. Rugsėjo mėnesio planai (sukelti į google diską).

Istorija: 9 kl. – Rasa 11 kl. – Neringa
Geografija: 9 kl. - Rasa 11 kl. – Irma
Ekonomika: Inga

2. Vertinimo tvarka.

Istorija: Rasa
Geografija: Irma
Ekonomika: Inga

3. Naujausių skaitmeninių mokymo priemonių pristatymas.

Istorija – Neringa
Geografija – Rasa
Ekonomika - Inga

METODINIS LEIDINYS,
skirtas socialinių mokslų
ir dorinio ugdymo mokytojų
dalykinėms kompetencijoms
tobulinti